

Arkadiusz PŁOMIŃSKI*
Daniel BAKOTA**

Geneza oraz podstawy ideologiczne, organizacyjne i sportowe I Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży w 1969 roku

Streszczenie

Finały I Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży (OSM) zostały zorganizowane w 1969 r. na obszarze województw wrocławskiego i poznańskiego. W eliminacjach do I OSM udział wzięło kilka milionów młodych sportowców, którzy rywalizowali podczas spartakiad szkolnych, dzielnicowych, gromadzkich, miejskich, rejonowych, powiatowych i wojewódzkich. Finały I OSM przeprowadzono w 21 dyscyplinach sportowych: boks, akrobatyka sportowa, gimnastyka sportowa, judo, kajakarstwo, kolarstwo szosowe, kolarstwo torowe, koszykówka mężczyzn i kobiet, lekkoatletyka, łucznictwo, piłka nożna, piłka ręczna mężczyzn i kobiet, piłka siatkowa mężczyzn i kobiet, pływanie, podnoszenie ciężarów, strzelectwo, szermierka, tenis ziemny, wioślarstwo, zapasy w stylu klasycznym i wolnym oraz żeglarstwo.

Słowa kluczowe: Ogólnopolska Spartakiada Młodzieży, młodzież, sport.

Omówienie genezy oraz podstaw ideologicznych, organizacyjnych i sportowych I OSM, którą zorganizowano w 1969 r., to główny cel niniejszej pracy. Podstawową metodą badawczą, wykorzystaną podczas pisania pracy, była analiza źródeł historycznych. Wykorzystano też metodę indukcji i dedukcji. Do przygotowania pracy zostały wykorzystane źródła archiwalne, drukowane, prasowe oraz literatura przedmiotu. Kwerenda materiałów źródłowych została przeprowadzona w Archiwum Akt Nowych w Warszawie (szczególnie cenny okazał się Zespół: Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki). Wyszukiwano następujące problemy badawcze:

---

* dr, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Wydział Pedagogiczny, Instytut Wychowania Fizycznego, Turystyki i Fizjoterapii; e-mail: a.k.plominski@wp.pl

** dr, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Wydział Pedagogiczny, Instytut Wychowania Fizycznego, Turystyki i Fizjoterapii; e-mail: danbak@autograf.pl

1. Jakie było podłoże ideowo-polityczne ruchu spartakiadowego w Polsce Ludowej?
2. Jak wyglądały przygotowania do I OSM w 1969 r.?
3. W jakich dyscyplinach sportowych i z jakim skutkiem rywalizowano podczas I OSM?

Wraz z zakończeniem II wojny światowej w 1945 r. w Polsce rządy objęła „władza ludowa”. Jednym z najważniejszych celów nowej władzy było wychowanie polskiej młodzieży w duchu socjalistycznym (poprzez wzorowanie się na radzieckim modelu ustrojowym)¹. Realizatorami tego założenia miały być organizacje młodzieżowe, m.in.: Związek Walki Młodych, Organizacja Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego, Związek Harcerstwa Polskiego i Związek Młodzieży Polskiej. Organizacje te, oprócz działalności ideologicznej, prowadziły również działalność w zakresie upowszechniania sportu, rekreacji i wychowania fizycznego wśród młodzieży². Władze państwowe dostrzegały istotę znaczenia aktywności fizycznej w prawidłowym rozwoju dzieci i młodzieży. W celu skoordynowania, a przede wszystkim nadzorowania młodzieżowego ruchu sportowego, powołano specjalistyczne organizacje, tj.: Zrzeszenie Sportowe Szkolnictwa Zawodowego „Zryw”, którego głównym celem było upowszechnianie kultury fizycznej wśród młodzieży szkół zawodowych, oraz Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe (LZS), którego jednym z celów było upowszechnianie kultury fizycznej wśród uczniów szkół rolniczych. Ponadto, Zrzeszenie LZS prowadziło działalność w zakresie wszechstronnego krzewienia kultury fizycznej i turystyki wśród mieszkańców wsi, małych miast i miasteczek o charakterze rolniczym, jak również dbało o zdrowie i prawidłowy rozwój fizyczny dzieci i młodzieży oraz tworzenie odpowiedniej infrastruktury w tym zakresie³.

Ważnym czynnikiem upowszechniającym kulturę fizyczną wśród społeczeństwa było współzawodnictwo sportowe. W nawiązaniu do przedwojennych imprez sportowych, organizowanych przez środowiska robotnicze, po zakończeniu II wojny światowej w krajach „bloku socjalistycznego” zaczęto organizować zawody sportowe pod nazwą Spartakiada⁴. W Polsce imprezę tego typu (Ogólnopolska Spartakiada Sportowa) na szczeblu centralnym pierwszy raz zorganizowano we wrześniu 1951 r. Spartakiadę rozegrano w Warszawie i Łodzi, a program obejmował współzawodnictwo m.in.: w boksie, gimnastyce, kolarstwie, koszykówce, lekkoatletyce, piłce siatkowej, pływaniu i strzelectwie. Ponadto, w ramach Spartakiady odbyły się finałowe rozgrywki o piłkarski Puchar

¹ A. Nowakowski, *Zarządzanie kulturą fizyczną w Polsce w latach 1944–2001. Studium historyczno-porównawcze*, Rzeszów 2005, s. 7.

² J. Gaj, *Wychowanie fizyczne i sport w Polsce Ludowej*, Warszawa 1987, s. 117–145.

³ M. Kruk, *Działalność Zrzeszenia Sportowego Szkolnictwa Zawodowego „Zryw” w Polsce w latach 1953–1957*, [w:] L. Nowak, R. Urban (red.), *Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce*, t. 11, Gorzów Wlkp. 2014, s. 239, 240; *Mała encyklopedia sportu L–Ż*, t. 2, Warszawa 1987, s. 674.

⁴ *Mała encyklopedia sportu L–Ż*, t. 2, s. 437.

Polski. Druga Ogólnopolska Spartakiada Sportowa odbyła się w lipcu 1954 r. w Warszawie i Wrocławiu (była częścią obchodów 10-lecia Polski Ludowej). W programie zawodów było 11 dyscyplin: boks, gimnastyka, kolarstwo, koszykówka, lekkoatletyka, piłka siatkowa, pływanie, podnoszenie ciężarów, strzelectwo, szermierka i zapasy. Kolejna, III Centralna Spartakiada, została rozegrana po dziesięcioletniej przerwie, w 1964 r., a uczestnicy rywalizowali w 13 dyscyplinach sportowych: boksie, gimnastyce, kajakarstwie, koszykówce, kolarstwie, lekkoatletyce, piłce nożnej, piłce ręcznej, piłce siatkowej, pływaniu, podnoszeniu ciężarów, szermierce i zapasach⁵.

W drugiej połowie lat 60. XX w. podjęto decyzję, iż ruch spartakiadowy będzie obejmował wyłącznie środowiska młodzieżowe⁶. Opracowano zasady współzawodnictwa pomiędzy województwami i organizacjami wychowania fizycznego i sportu na lata 1967–1971, którego celem było m.in.: dążenie do podniesienia poziomu szkolenia sportowego w klubach i sekcjach sportowych; rozwijanie form sprzyjających systematycznemu uprawianiu masowych ćwiczeń fizycznych i sportu; kształtowanie w najszerszych kręgach społeczeństwa trwałych nawyków do uprawiania ćwiczeń ruchowych i sportu, celem utrzymania i podnoszenia sprawności fizycznej, mającej znaczenie zarówno zdrowotne, jak i dla obronności kraju; skoordynowanie działań instytucji i organizacji prowadzących działalność w zakresie upowszechniania wychowania fizycznego i sportu; ułatwienie naturalnej selekcji najbardziej utalentowanej młodzieży i zwiększenie możliwości jej dopływu do sportu kwalifikowanego; oraz ocena pracy w województwach i organizacjach kultury fizycznej w zakresie poziomu sportu kwalifikowanego⁷. Pierwszym etapem weryfikacji ww. założeń miała być I OSM (w założeniu władz państwowych była również formą uczczenia przez środowisko sportowe 25-lecia istnienia Polski Ludowej). Jednym z istotnych dla organizatorów elementów procesu przygotowania Spartakiady był wybór dyscyplin sportowych, w których młodzież miała rywalizować podczas eliminacji i finałów. Ostateczna selekcja wzbudziła duże rozczarowanie wśród przedstawicieli dyscyplin niezakwalifikowanych do współzawodnictwa spartakiadowego. Szczególne zaskoczenie i niezadowolenie zapanowało w Polskim Związku Jeździeckim, gdyż jeździectwo nie zostało zaliczone do dyscyplin spartakiadowych. Pomimo licznych apeli i argumentacji, że jeździectwo jest dyscypliną olimpijską i objęte jest przygotowaniem do Igrzysk Olimpijskich w Monachium (1972 r.), decyzja o niezakwalifikowaniu została podtrzymana⁸.

⁵ *Księga sportu polskiego 1944–1974*, Warszawa 1975, s. 113.

⁶ Tamże.

⁷ Archiwum Akt Nowych w Warszawie (dalej: AAN), Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki (dalej: GKkFiT), sygn. 21/49, Regulamin współzawodnictwa między województwami i organizacjami wychowania fizycznego i sportu na lata 1967–1971, b. pag.

⁸ AAN, GKkFiT, sygn. 21/47, Pismo Sekretarza Generalnego Polskiego Związku Jeździeckiego do Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki w sprawie zakwalifikowania jeździectwa do rywalizacji spartakiadowej, k. 50.

W eliminacjach do I OSM udział wzięło kilka milionów młodych sportowców. Podczas spartakiad szkolnych, dzielnicowych, gromadzkich, miejskich, rejonowych, powiatowych i wojewódzkich ubiegali się o zaszczyt reprezentowania swojego województwa lub miasta wydzielonego w finałach I OSM⁹.

Finały I OSM na terenie województw wrocławskiego i poznańskiego odbyły się w 21 dyscyplinach sportowych. Na obiektach województwa wrocławskiego rywalizowano w 14 dyscyplinach: akrobatyka sportowa, boks, gimnastyka sportowa, judo, lekkoatletyka, łucznictwo, kolarstwo szosowe, piłka nożna, piłka ręczna mężczyzn i kobiet, piłka siatkowa mężczyzn i kobiet, strzelectwo, szermierka, tenis ziemny oraz zapasy w stylu klasycznym i wolnym. Z kolei na terenie województwa poznańskiego walczone w siedmiu dyscyplinach: koszykówka mężczyzn i kobiet, pływanie i podnoszenie ciężarów (Poznań), kajakarstwo i wioślarstwo (Jezioro Maltańskie), kolarstwo torowe (Kalisz) i żeglarstwo (Jezioro Kierskie)¹⁰.

Każde województwo mogło wystawić swoich reprezentantów do wszystkich dyscyplin indywidualnych i po jednej drużynie – zarówno męskiej, jak i kobiecej – do wszystkich dyscyplin zespołowych¹¹. Kierownictwo ogólne nad finałem I OSM sprawował GKkFiT, a kierownictwo zawodów w poszczególnych dyscyplinach sportowych – właściwe polskie związki sportowe¹².

Biorąc pod uwagę dyscypliny indywidualne, zawodnicy startowali w następujących konkurencjach czy też kategoriach wagowych:

- a) akrobatyka sportowa: skoki akrobatyczne juniorów i junierek, dwójki juniorów i junierek, dwójki mieszane, trójki junierek, czwórki juniorów oraz trampolina juniorów i junierek;
- b) boks: rywalizowano w wadze papierowej, muszej, koguciej, piórkowej, lekkiej, lekkopółśredniej, półśredniej, lekkośredniej, średniej, półciężkiej i ciężkiej;
- c) gimnastyka sportowa: wielobój juniorów i junierek;
- d) judo: startowano w wadze piórkowej, lekkiej, średniej, półciężkiej i ciężkiej;
- e) kajakarstwo:
  - juniorzy – 500 m (K – 1, 2, 4), 1000 m (K – 1, 2, 4), 10000 m (K – 1, 2, 4), 1000 m (C – 1, 2), 10000 m (C – 1, 2), 4 × 500 m (K – 1);
  - juniorki – 500 m (K – 1, 2, 4);
- f) kolarstwo:
  - szosowe – wyścig drużynowy na dystansie 60 km w terenie płaskim, wyścig ze startu indywidualnego na czas na dystansie 20 km i wyścig indywidualny ze startu wspólnego na dystansie 120 km w terenie falistym;
  - torowe – wyścig sprinterski, wyścig na 1000 m na czas, wyścig na 4000 m indywidualny i wyścig na 4000 m drużynowy;

⁹ „Wiadomości Sportowe” 1969, nr 35 (244), s. 1.

¹⁰ „Wiadomości Sportowe” 1969, nr 32 (241), s. 3.

¹¹ AAN, GKkFiT, sygn. 21/47, Regulamin finału I Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży, k. 74.

¹² Tamże, k. 76.

- g) lekkoatletyka:
- juniorzy – 100 m, 200 m, 400 m, 800 m, 1500 m, 3000 m, 5000 m, 110 m ppł., 400 m ppł., 3000 m z przeszkodami, 4 × 100 m, 4 × 400 m, skok w dal, skok wzwyż, skok o tyczce, trójskok, rzut dyskiem, rzut oszczepem, rzut młotem, pchnięcie kulą, dziesięciobój i chód na 20 km;
  - juniorki – 100 m, 200 m, 400 m, 800 m, 80 m ppł., 100 m ppł., 4 × 100 m, skok w dal, skok wzwyż, rzut dyskiem, rzut oszczepem, pchnięcie kulą i pięciobój;
- h) łucznictwo:
- mężczyźni – 2 × 90 m, 2 × 70 m, 2 × 50 m, 2 × 30 m, Ł2AB (wielobój);
  - kobiety – 2 × 70 m, 2 × 60 m, 2 × 50 m, 2 × 30 m, Ł2AB (wielobój);
- i) pływanie:
- juniorzy – styl dowolny (100 m, 200 m, 400 m, 1500 m, 4 × 100 m i 4 × 200 m), styl klasyczny (100 m, 200 m), styl grzbietowy (100 m, 200 m), styl motylkowy (100 m, 200 m) i styl zmienny (200 m, 400 m, 4 × 100 m);
  - juniorki – styl dowolny (100 m, 200 m, 400 m, 800 m, 4 × 100 m), styl klasyczny (100 m, 200 m), styl grzbietowy (100 m, 200 m), styl motylkowy (100 m, 200 m) i styl zmienny (200 m, 400 m, 4 × 100 m);
- j) podnoszenie ciężarów: rywalizowano w wadze muszej, koguciej, piórkowej, lekkiej, średniej, półciężkiej, lekkociężkiej, ciężkiej i superciężkiej;
- k) strzelectwo:
- juniorzy – kbks 5 – standard, kbks 6 – standard, pd 1 i pd 6;
  - juniorki – kbks 5 – standard, kbks 6 – standard i pd 5;
- l) szermierka:
- juniorzy – szabla, szpada i floret;
  - juniorki – floret;
- ł) tenis: gra pojedyncza i podwójna juniorów; gra pojedyncza i podwójna junierek oraz gra mieszana juniorów;
- m) wioślarstwo:
- juniorzy – jedynki, dwójki, dwójki podwójne, dwójki bez sternika, czwórki, czwórki bez sternika i ósemki;
  - juniorki – jedynki, dwójki podwójne, czwórki, czwórki podwójne i ósemki;
- n) zapasy: kat. 1 (od 45 do 48 kg), kat. 2 (do 52 kg), kat. 3 (do 57 kg), kat. 4 (do 62 kg), kat. 5 (do 68 kg), kat. 6 (do 74 kg), kat. 7 (do 82 kg), kat. 8 (do 90 kg), kat. 9 (do 100 kg) i kat. 10 (powyżej 100 kg);
- o) żeglarstwo – Cadet, OK Dinghy, Hornet i Finn¹³.
- Największy sukces w finałach I OSM, biorąc pod uwagę pierwszą dziesiątkę, odnieśli reprezentanci następujących województw i miast wydzielonych: miasto Warszawa – 1412,5 pkt (1. miejsce), województwo katowickie – 1173

¹³ Tamże, k. 77–93.

pkt (2. miejsce), województwo poznańskie – 804 pkt (3. miejsce), województwo gdańskie – 702 pkt (4. miejsce), miasto Wrocław – 550 pkt (5. miejsce), województwo bydgoskie – 549,5 pkt (6. miejsce), miasto Łódź – 534,5 pkt (7. miejsce), miasto Kraków – 472 pkt (8. miejsce), województwo krakowskie – 469,75 pkt (9. miejsce) i województwo rzeszowskie – 393,25 pkt (10. miejsce)¹⁴.

W finałach I OSM wystąpiła też pokaźna grupa reprezentująca Zrzeszenie LZS. Startowali zarówno w grach zespołowych, jak i w sportach indywidualnych.

W piłce nożnej, w eliminacjach międzywojewódzkich, w reprezentacji województwa warszawskiego grało trzech juniorów z Ludowego Klubu Sportowego Mazur Karczew. O wiele więcej sportowców spod szyldu LZS wzięło udział w rozgrywkach piłki siatkowej kobiet. Od jednej do trzech zawodniczek z LZS posiadały reprezentacje następujących województw: białostockiego, koszalińskiego, krakowskiego, lubelskiego, opolskiego, poznańskiego i zielonogórskiego. Uboższy był udział siatkarzy LZS. Tylko trzy województwa miały w swych szeregach sportowców ze wsi. W większości na zawodnikach LZS opierała się reprezentacja województwa białostockiego. Z kolei województwo zielonogórskie wspierało siedmiu sportowców LZS, a wrocławskie – trzech. W piłce ręcznej kobiet w reprezentacji województwa zielonogórskiego znalazły się dwie zawodniczki LZS, a w piłce ręcznej mężczyzn po trzech sportowców LZS miała reprezentacja województwa koszalińskiego i zielonogórskiego, a jednego – województwa katowickiego. W koszykówce kobiet tylko jedna zawodniczka LZS wystąpiła podczas I OSM. Zasiłiła reprezentację województwa krakowskiego (LZS Olkusz). Podobnie było w koszykówce mężczyzn. Jedyny zawodnik LZS walczył w reprezentacji województwa białostockiego (LZS przy Technikum Wodno-Melioracyjnym)¹⁵.

Dużym zaskoczeniem było zakwalifikowanie się do finałów I OSM sześciu pięściarzy LZS, z dyscypliny, o której w Zrzeszeniu nigdy się nie słyszało. W siedmiu reprezentacjach wojewódzkich wystartowali też akrobaci LZS. Spośród nich dwie reprezentacje opierały się wyłącznie na zawodnikach LZS (województwo lubelskie i poznańskie). Podobnie było w kolarstwie szosowym, gdzie reprezentacja województwa koszalińskiego i zielonogórskiego bazowała tylko na sportowcach z LZS. Spośród pozostałych reprezentacji jedynie województwo kieleckie nie posiadało zawodnika LZS. W zapasach sami członkowie Zrzeszenia LZS wystąpili w reprezentacjach województw lubelskiego, koszalińskiego i olsztyńskiego. Była to jedyna dyscyplina, w której w każdej z reprezentacji wojewódzkich byli sportowcy spod szyldu Zrzeszenia LZS. Sporo większych sportowców wystartowało też w łucznictwie. Reprezentacje województw warszawskiego, szczecińskiego i zielonogórskiego oparte były wyłącznie na zawodnikach LZS. Wielu łuczników z LZS było też w reprezentacjach województw białostockiego, bydgoskiego, katowickiego, kieleckiego, koszalińskiego

¹⁴ AAN, GKkFiT, sygn. 21/50, Finał I Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży – 1969 r., b. pag.

¹⁵ „Wiadomości Sportowe” 1969, nr 35 (244), s. 3.

i krakowskiego. W podnoszeniu ciężarów reprezentacje województwa katowickiego i bydgoskiego nie miały w swoich składach sportowców ze wsi. Z kolei do udziału w finałach I OSM w żeglarskiej zgłoszonych było 22 zawodników LZS i to jedynie z czterech województw: lubelskiego, opolskiego, poznańskiego i zielonogórskiego. Natomiast w pozostałych dyscyplinach sytuacja przedstawiała się następująco: w szermierce zawodnicy LZS byli tylko w reprezentacji województwa zielonogórskiego, w strzelectwie wyłącznie w reprezentacji województwa koszalińskiego, a w kajakarstwie jedynie w reprezentacji województwa katowickiego¹⁶.

Reasumując, należy stwierdzić, że przygotowania do I OSM wymagały dużego nakładu pracy. Podczas spartakiad szkolnych, dzielnicowych, gromadzkich, miejskich, rejonowych, powiatowych i wojewódzkich, kilka milionów młodych ludzi walczyło o zaszczyt reprezentowania swojego województwa lub miasta wydzielonego w finałach I OSM. Młodzież rywalizowała w 21 dyscyplinach sportowych: akrobatyka sportowa, boks, gimnastyka sportowa, judo, kajakarstwo, kolarstwo szosowe, kolarstwo torowe, koszykówka mężczyzn i kobiet, lekkoatletyka, łucznictwo, piłka nożna, piłka ręczna mężczyzn i kobiet, piłka siatkowa mężczyzn i kobiet, pływanie, podnoszenie ciężarów, strzelectwo, szermierka, tenis ziemny, wioślarstwo, zapasy w stylu klasycznym i wolnym oraz żeglarsko. Po zakończeniu I OSM na podium stanęły reprezentacje następujących województw i miast wydzielonych: miasto Warszawa (1. miejsce), województwo katowickie (2.) i województwo poznańskie (3.). Ponadto, należy podkreślić, iż ruch spartakiadowy, zapoczątkowany w 1969 r., był fundamentem dla uczestników OSM do przyszłych sukcesów w karierze seniorskiej¹⁷. Oprócz wymiaru sportowego władze państwowe dużo uwagi poświęcały wydzwiękowi propagandowo-ideologicznemu spartakiady. Objawiało się to w samej nazwie zawodów – Spartakiada, która była nawiązaniem do przedwojennych imprez sportowych, organizowanych przez środowiska robotnicze. Również rok rozegrania I OSM został wykorzystany przez władze partyjne propagandowo, gdyż – jak podkreślano – jednym z celów imprezy było „[...] uczczenie przez ruch sportowy 25-lecia istnienia Polski Ludowej”¹⁸.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Zob. D. Bakota, *Joachim Halupczok jako legenda polskiego kolarstwa – od sukcesów do tragicznego finału kariery sportowej*, „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Kultura Fizyczna” 2015, t. 14, nr 2, s. 143–152; A. Płomiński, D. Bakota, *Uczestnictwo zawodników Zrzeszenia Ludowe Zespoły Sportowe w letnich igrzyskach olimpijskich w latach 1976–1988*, „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Kultura Fizyczna” 2016, t. 15, nr 4, s. 133–144; A. Płomiński, *Sport w województwie sieradzkim w latach 1975–1998*, Częstochowa 2015, s. 261–263.

¹⁸ AAN, GKkFiT, sygn. 21/47, Regulamin finału I Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży, k. 72.

Bibliografia

A. Źródła

I. Źródła archiwalne

Archiwum Akt Nowych w Warszawie

Zespół: Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki

II. Źródła drukowane

Finał I Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży – 1969 r.

Pismo Sekretarza Generalnego Polskiego Związku Jeździeckiego do Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki w sprawie zakwalifikowania jeźdźstwa do rywalizacji spartakiadowej.

Regulamin finału I Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży.

Regulamin współzawodnictwa między województwami i organizacjami wychowania fizycznego i sportu na lata 1967–1971.

III. Prasa

„Wiadomości Sportowe” 1969

B. Literatura

I. Publikacje

Bakota D., *Joachim Halupczok jako legenda polskiego kolarstwa – od sukcesów do tragicznego finału kariery sportowej*, „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Kultura Fizyczna” 2015, t. 14, nr 2, s. 143–152; <http://dx.doi.org/10.16926/kf.2015.14.22>.

Gaj J., *Wychowanie fizyczne i sport w Polsce Ludowej*, Warszawa 1987.

Gaj J., Woltmann B. (red.), *Zarys historii sportu w Polsce 1867–1997*, Gorzów Wlkp. 1999.

Kruk M., *Działalność Zrzeszenia Sportowego Szkolnictwa Zawodowego „Zryw” w Polsce w latach 1953–1957*, [w:] Nowak L., Urban R. (red.), *Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce*, t. 11, Gorzów Wielkopolski 2014, s. 239–250.

Księga sportu polskiego 1944–1974, Warszawa 1975.

Mała encyklopedia sportu L–Ż, t. 2, Warszawa 1987.

Nowakowski A., *Zarządzanie kulturą fizyczną w Polsce w latach 1944–2001. Studium historyczno-porównawcze*, Rzeszów 2005.

Pasko A., *Sport wyczynowy w polityce państwa 1944–1989*, Kraków 2012.

Szymański L., *Kultura fizyczna i turystyka w polityce Polski Ludowej 1944–1989*, Wrocław 2004.

Płomiński A., Bakota D., *Uczestnictwo zawodników Zrzeszenia Ludowe Zespoły Sportowe w letnich igrzyskach olimpijskich w latach 1976–1988*, „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Kultura Fizyczna” 2016, t. 15, nr 4, s. 133–144; <http://dx.doi.org/10.16926/kf.2016.15.36>.

Płomiński A., *Sport w województwie sieradzkim w latach 1975–1998*, Częstochowa 2015.

The Origins and Ideological, Organizational and Sports Basis of 1st All-Poland Youth Spartakiad in 1969

Abstract

The finals of the 1st National Youth Spartakiad (NYS) were organized in 1969 on the territory of wrocławskie and poznańskie province. The qualifiers for the 1st NYS were attended by several million young sportspeople who competed during school, borough, commune, municipal, regional, district and provincial spartakiads. The finals of the 1st NYS were held in 21 sports: boxing, sport acrobatics, sport gymnastics, judo, canoeing, road cycling, track cycling, men's and women's basketball, athletics, archery, football, men's and women's handball, men's and women's volleyball, swimming, weightlifting, shooting sport, fencing, tennis, rowing, classical and freestyle wrestling and sailing.

Keywords: National Youth Spartakiad, youth, sport.